

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۸ صبح		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه		
سال سوم آموزش متوسطه				تاریخ امتحان: ۱۳۹۲/۳/۲۰		تعداد صفحه: ۳		
دانش‌آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۲				مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir				
ردیف		سؤالات (پاسخنامه دارد)						نمره
۱	هجای آخر واژه‌ی «یاران» را با علامت خاص خود نشان دهید.							۰/۲۵
۲	کدام بخش «قصیده» برای شاعر موجب حسن ختام است؟							۰/۲۵
۳	کدام کتاب از نظر نوع محتوا و درون مایه، مانند «منطق الطیر» است؟							۰/۲۵
	الف) مثنوی ب) اسکندر نامه پ) بوستان ت) ویس و رامین							
۴	«بابا افضل کاشانی» شعر زیر را در قالب سروده است؟							۰/۲۵
	«مردی باید، بلند همت مردی کاو را به تصرف اندر این عالم خاک زین تجربه دیده‌ای، خرد پروردی بر دامن همت ننشیند گردی»							
۵	با توجه به بیت «تورا آتش عشق اگر پر بسوخت / مرا بین که از پای تا سر بسوخت» الف) میان کدام واژه‌ها، ادعای همانندی است؟ ب) تشبیه موجود در بیت را، به صورت یک «تشبیه بلیغ اسنادی» درآورید.							۱
۶	عبارتی بنویسید که در آن واژه‌ی «ماه» به صورت «استعاره‌ی مصرحه» به کار رفته باشد.							۰/۵
۷	در بیت زیر «استعاره»ها را بیابید و «نوع» هر استعاره را بنویسید. «هر کو نکاشت مهر و ز خوبی گلی نچید در رهگذار باد نگهبان لاله بود»							۱
۸	«مفهوم» و «نوع علاقه»ی مجازهای مشخص شده را بنویسید. الف) دیدی که خون ناحق پروانه شمع را چندان امان نداد که شب را به سر برد ب) پیش دیوار آن چه گویی، هوش دار تا نباشد در پس دیوار گوش							۱
۹	هر کدام از کنایات زیر، برای بیان چه مفهومی به کار می‌رود؟ الف) سخن دهان به دهان می‌گشت. ب) دست روی دست گذاشته است.							۰/۵
۱۰	در بیت «به زابل نشسته است و گشته است مست / نگیرد کس از مست، چیزی به دست» تکرار آگاهانه‌ی کدام صامت‌ها، آفریننده‌ی موسیقی درونی (لفظی) بیت است؟							۰/۵
۱۱	چرا واژه‌های مشخص شده در عبارت زیر، نمی‌توانند نمونه‌ی مناسبی برای آرایه‌ی «تکرار» باشند؟ «کتابی که در او داد سخن آرایی توان داد، ابداع کنم.»							۰/۵
	«ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی دوم»							

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۸ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۳۹۲ / ۳ / ۲۰	تعداد صفحه: ۳	
دانش‌آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۲		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		
ردیف	سؤالات (پاسخنامه دارد)			
۱۲	با توجه به بیت « بازاً و بر چشم نشین، ای دلستان نازنین / کاشوب و فریاد از زمین، بر آسمانم می‌رود » الف) نوع «سجع» های به کار رفته در بیت را بنویسید. ب) «سجع» به کار رفته در میان کدام واژه‌ها، ارزش موسیقایی بیش‌تری دارد؟ پ) امروزه «سجع» را در شعر چه می‌نامند؟			
۱۳	آیا عبارت زیر، می‌تواند مثال مناسبی برای آرایه‌ی « موازنه » باشد؟ دلیل خود را بنویسید. « عقل گفت: من دبیر مکتب تعلیمم. عشق گفت: من عبیر نافه‌ی تسلیمم. »			
۱۴	با توجه به بیت « ای آسمان چو دور ندیمان‌ش دیده‌ای / در دور خویش، شکل مدور گرفته‌ای » الف) کدام واژه‌ها، در تعداد و ترتیب واج‌ها یکسان هستند؟ ب) این یکسانی، سبب پیدایش کدام « آرایه‌ی ادبی » شده است؟			
۱۵	در ابیات زیر «جناس‌ها» را تعیین کنید و نوع دقیق هر « جناس » را بنویسید. الف) باید به مژگان رفت گرد از طور سینین باید به سینه رفت زین جا تا فلسطین ب) وقت است تا بار سفر بر باره بندیم دل بر عبور از سد خار و خاره بندیم			
۱۶	در بیت زیر آرایه‌ی « اشتقاق » را بیابید و « صامت‌های مشترک » را تعیین کنید. « ز مشرق سر کوی، آفتاب طلعت تو اگر طلوع کند طالعم همایون است »			
۱۷	در بیت « در شب قدر ار صبوحی کرده‌ام عیبم مکن / سرخوش آمد یار و جامی برکنار طاق بود » عبارت « صبوحی کردن » با واژه‌های و تناسب دارد. این تناسب سبب پدید آمدن آرایه‌ی ادبی شده است.			
۱۸	کدام بخش از بیت زیر، به دانسته‌ای حماسی اشاره دارد؟ این اشارت شاعرانه را در اصطلاح ادبی، چه می‌نامند؟ « ای پریشان گوی مسکین، پرده دیگر کن پور دستان جان ز چاه نابردار در نخواهد بُرد »			
۱۹	تضاد به کار رفته در کدام یک از بیت‌های زیر « هنرمندانه‌تر و لطیف‌تر » است؟ واژه‌های مؤثر در ایجاد این نوع تضاد را مشخص کنید. الف) گفתי به غمم بنشین یا از سرجان برخیز فرمان برمت جانا، بنشینم و برخیزم ب) موج زخود رفته‌ای، تیز خرامید و گفت هستم اگر می‌روم، گر نروم نیستم			
	« ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی سوم »			

ردیف	سؤالات (پاسخنامه دارد)	نمره
<p>سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی رشته: ادبیات و علوم انسانی ساعت شروع: ۸ صبح مدت امتحان: ۹۰ دقیقه</p> <p>سال سوم آموزش متوسطه تاریخ امتحان: ۱۳۹۲ / ۳ / ۲۰ تعداد صفحه: ۳</p> <p>دانش‌آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۲ مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir</p>		
۲۰	در بیت زیر، آرایه‌ی « تناقض » را بیابید و دلیل خود را بنویسید. « هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای من در میان جمع و دلم جای دیگر است »	۰/۷۵
۲۱	در اشعار زیر، آرایه‌های « تضمین » و « حس آمیزی » را با ذکر بخش‌هایی که نشان دهنده‌ی این آرایه هاست، مشخص کنید. الف) به ترانه‌های شیرین، به بهانه‌های رنگین / بکشید سوی خانه مه خوب خوش لقا را ب) بیداری زمان را با من بخوان به فریاد / و مرد خواب و خفتی / « رو سر پنه به بالین، تنها مرا رها کن »	۱/۵
۲۲	با توجه به بیت « خانه زندان است و تنهایی ضلال / هر که چون سعدی گلستانیش نیست » الف) کدام واژه یک معنی « عام » و یک معنی « خاص » دارد؟ ب) نخستین معنایی که از این واژه به ذهن می‌رسد، چیست؟ چرا؟ پ) کدام یک از معانی عام و خاص این واژه، با واژه‌های بیت «تناسب» دارد؟	۱/۵
۲۳	در بیت « ای نور چشم مستان، در عین انتظارم / چنگی حزین و جامی بنواز یا بگردان » الف) کدام واژه « نشر دوم » است؟ ب) چه نوع «لف و نشری» در بیت دیده می‌شود؟	۰/۵
۲۴	اغراق به کار رفته در بیت زیر را بیابید و آن را توضیح دهید. « دلم گرفته از این روزها، دلم تنگ است میان ما و رسیدن، هزار فرسنگ است »	۰/۵
۲۵	در بیت زیر، شاعر علت « در زر گرفته شدن جهان به وسیله‌ی صبح صادق » را چه می‌داند؟ این کاربرد شاعرانه، سبب پدید آمدن کدام « آرایه‌ی معنوی » شده است؟ «چو صبح صادق آمد راست گفتار جهان در زر گرفتی محتشم وار»	۱
۲۰	« موفق باشید »	

باسمه تعالی

ساعت شروع : ۸ صبح	رشته: ادبیات و علوم انسانی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی
تاریخ امتحان : ۱۳۹۲ / ۳ / ۲۰		سال سوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش‌آموزان روزانه ، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۲

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	«ل» (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲	مقطع (۰/۲۵)	۰/۲۵
۳	« مثنوی » «گزینۀ الف» (۰/۲۵)	۰/۲۵
۴	« رباعی » (۰/۲۵)	۰/۲۵
۵	الف) «عشق» (۰/۲۵) و «آتش» (۰/۲۵) ب) «عشق آتش است.» (۰/۵)	۱
۶	«چو تنها ماند ماه سرو بالا فشانند از نرگسان لؤلؤی لالا» (یا هر مثال درست و مناسب دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۷	استعاره‌ها: «کاشتن مهر» (نکاشت مهر) (۰/۲۵) «گل چیدن خوبی» (ز خوبی گلی نجید) (۰/۲۵) نوع استعارات: «مکنیه» (کنایی) (۰/۵)	۱
۸	الف) مفهوم مجاز: «کشتن» (۰/۲۵) ب) مفهوم مجاز: «انسان» (انسان جاسوس) (۰/۲۵) نوع علاقہ‌ی مجاز: «لازمیه» (همراهی) (۰/۲۵) نوع علاقہ‌ی مجاز: «جزئیة» (۰/۲۵)	۱
۹	الف) «سخن افشا شده بود» (یا هر مفهوم درست و مشابه دیگر) (۰/۲۵) ب) «بی کار و معطل است» (یا هر مفهوم درست و مشابه دیگر) (۰/۲۵)	۰/۵
۱۰	صامت «س» (۰/۲۵) ، صامت «ت» (۰/۲۵)	۰/۵
۱۱	زیرا دو واژه‌ی مشخص شده (داد و داد) به یک معنا در بیت، تکرار نشده‌اند. (یا دادِ اول به معنی «حق و انصاف» و دادِ دوم «فعل ماضی» است و «جناس تام» دارند.) (۰/۵)	۰/۵
۱۲	الف) «متوازی» (۰/۲۵) ، «مطرف» (۰/۲۵) ب) «نشین» و «زمین» (۰/۵) پ) «قافیه‌ی میانی» (۰/۵)	۱/۵
۱۳	«بله» (۰/۲۵) ؛ زیرا سجع‌های متوازی و متوازن (۰/۵) در مقابل هم قرار گرفته‌اند. (۰/۲۵)	۱
۱۴	الف) واژه‌های «دور» و «دور» در مصراع اول و دوم (۰/۵) ب) «جناس تام» (۰/۵)	۱
۱۵	الف) واژه‌های جناس: «رُفت» و «رُفت» (۰/۲۵) ب) واژه‌های جناس: «بار» و «خار» یا «باره و خار» (۰/۲۵) واژه‌های جناس: «بار» و «باره» یا «خار و خار» (۰/۲۵) نوع جناس: «ناقص حرکتی» (۰/۲۵) نوع جناس: «ناقص اختلافی» (۰/۲۵) نوع جناس: «ناقص افزایشی» (۰/۲۵) (توجه: در تعیین نوع جناس به ذکر «حرکتی»، «اختلافی» و «افزایشی»، نمره تعلق می‌گیرد.)	۱/۵
۱۶	واژه‌های «طلعت»، «طلوع» و «طالع» اشتقاق دارند. (۰/۵) صامت‌های مشترک: «ط، ل، ع» (۰/۵)	۱

باسمه تعالی

ساعت شروع : ۸ صبح	رشته: ادبیات و علوم انسانی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی
تاریخ امتحان : ۱۳۹۲ / ۳ / ۲۰		سال سوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش‌آموزان روزانه ، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۲

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۷	« یار » ، « جام » و « سرخوش » (ذکر دو مورد کافی است.) (۰/۵) «مراعات نظیر» (۰/۲۵)	۰/۷۵
۱۸	مصراع دوم (پور داستان جان ز چاه نابردار در نخواهد بُرد) (۰/۵) « تلمیح » (۰/۲۵)	۰/۷۵
۱۹	بیت «ب» (موج ز خود رفته‌ای تیز خُرامید و گفت هستم اگر می‌روم، گر نروم نیستم) (۰/۲۵) واژه‌های «تضاد»: «هستم» و «نیستم» (۰/۲۵) «می‌روم» و «نروم» (۰/۲۵)	۰/۷۵
۲۰	« حاضرِ غایب » تناقض دارد. (۰/۲۵) زیرا «حاضر» و «غایب» به هم اضافه شده‌اند و غایب، صفت حاضر واقع گردیده است. (دو صفت «حاضر» و «غایب» متناقض‌اند و انسانی که حاضر است، نمی‌تواند غایب باشد؛ یا هر توضیح درست و مشابه دیگر.) (۰/۵)	۰/۷۵
۲۱	الف) «حس‌آمیزی» (۰/۲۵) «ترانه‌های شیرین» (۰/۲۵) و «بهانه‌های رنگین» (۰/۲۵) حس‌آمیزی دارند. ب) «تضمین» (۰/۲۵) «رو سر پنه به بالین، تنها مرا رها کن» مورد تضمین شده است. (۰/۵)	۱/۵
۲۲	الف) «گلستان» (۰/۲۵) ب) «باغ» (گلزار) (۰/۲۵) ؛ زیرا انسان به هنگام تنهایی یا آن‌گاه که از «خانه» سیر می‌شود، به باغ (گلزار) پناه می‌برد. (۰/۵) پ) هر دو معنی «عام» (باغ و گلزار) و «خاص» (کتاب گلستان) (۰/۵)	۱/۵
۲۳	الف) «بگردان» (۰/۲۵) ب) «مرتب» (۰/۲۵)	۰/۵
۲۴	«مصراع دوم» (میان ما و رسیدن هزار فرسنگ است) اغراق دارد. (۰/۲۵) شاعر در مورد زیادی و کثرت فاصله، اغراق کرده است. (۰/۲۵)	۰/۵
۲۵	« راست گفتاری صبح صادق » (۰/۵) «حسن تعلیل» (۰/۵)	۱
	« خدا قوت »	۲۰